

Motion till riksdagen

1988/89:Ju406

av Allan Ekström (m)

Domarlönerna

En av hörnstenarna i vårt statsskick är att den dömande makten utövas av skickliga, självständiga och oväldiga domare (jfr motion 1988/89:Ju401). Det ankommer på domstolarna i en konstitutionell demokrati som vår att upprätthålla och försvara de grundläggande rättsprinciperna eller sålunda främst statsskickets grunder och den enskildes integritet. Ett led i denna funktion är den grundlagsfästa befogenheten att kontrollera huruvida en föreskrift strider mot en rättsnorm av högre rättslig dignitet (11:14 RF); skulle konflikten avse vanlig lag i förhållande till grundlag utgör lagprövningen i själva verket ett värn av den i regeringsformens portalparagraf inskrivna folksuveräniteten (Svea hovrätts remissyttrande över SOU 1987:6 Folkstyrelsens villkor).

För rättsstaten är följaktligen helt avgörande att domstolarna har förmåga att locka till sig de mest kompetenta juristerna och att därefter behålla dem. Domarkårens kvalitet kan sägas vara en spegel på den rättsliga standarden. Dagens situation ger anledning till allvarlig oro. Kvaliteten på domarkåren som helhet är lägre i dag än för 20–30 år sedan. Det är svårt att rekrytera unga jurister till domarbanan och även att behålla de bästa, eftersom anställningsvillkoren – främst lönen – ej är konkurrenskraftiga i förhållande till den enskilda sektorn.

I betänkandet Domarbanan (SOU 1988:53) hänvisas till följande i "Domstolsverket informerar", 1988 nr 4, intagna siffror rörande dels antalet sökande till hovrätter och kammarrätter dels antalet avhoppade och tjänstlediga icke-ordinarie domare.

Antalet aspirantsökningar

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Hovrätter	650	527	558	470	385	334
Kammarrätter	599	505	513	397	339	249
Totalt	1 249	1 032	1 071	867	724	583

Antalet avhoppade domare (ej ordinarie)

Mot. 1988/89

Ju406

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Hovrätter	47	29	23	34	55	55
Kammarrätter	21	32	29	42	54	43
Totalt	68	61	52	76	109	98

Antalet domare (ej ordinarie) som beviljats tjänstledighet för privat verksamhet

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Hovrätter	32	29	40	35	48	48
Kammarrätter	23	23	27	31	29	23
Totalt	55	52	67	66	77	71

I betänkandet – vari icke tagits ställning till frågor om lön och andra anställningsvillkor (s 139) – uttalas att någon förändring ej inträffat i de anmärkta förhållandena under 1988 och att löneförhållandena självfallet har stor betydelse för domaryrkets attraktionskraft.

Det går inte längre för regeringen att utan risk för oreparabla skadeverkningar skjuta frågan åt sidan genom att hänvisa till arbetsmarknadens parter eller till utredningar och framtida överväganden (t.ex. prop 1988/89 bil 4 s 8). "Medan gräset gror dör kon". Förmår icke regeringen att upprätthålla kvaliteten hos den dömande makten och därigenom tillförsäkra medborgarna god rättsvård, måste värdet av rättsstaten i sista hand vara en angelägenhet för riksdagen.

Villkoren för domarkåren måste sålunda avsevärt förbättras; en helt annan sak är att domstolarnas arbetsuppgifter, arbetsformer och organisation kan behöva överses i ett längre perspektiv. Det måste röra sig om förbättringar i storleken 40–50 procent under en treårsperiod. Ett sådant resultat kan icke uppnås utan ingripande från riksdagens sida.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställer jag

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förbättrade anställningsvillkor för domare.

Stockholm den 12 januari 1989

Allan Ekström (m)